

# Аналіз постачання міжнародної технічної допомоги Збройним Силам України

## Analysis of the supply of international technical assistance to the Armed Forces of Ukraine

Юрій Ганненко <sup>A</sup>

доктор філософії, доцент кафедри тилового забезпечення e-mail: yugans@ukr.net, ORCID: 0000-0002-5684-5593

Степан Паценко <sup>A</sup>

Corresponding author: ад'юнкт, e-mail: mtzstepanpatsenko@ukr.net, ORCID: 0009-0009-0143-1287

Yury Hannenکو <sup>A</sup>

Doctor of Philosophy, Associate Professor of the Department of Rear Support e-mail: yugans@ukr.net, ORCID: 0000-0002-5684-5593

Stepan Patsenko <sup>A</sup>

Corresponding author: PhD. student, e-mail: mtzstepanpatsenko@ukr.net, ORCID: 0009-0009-0143-1287

<sup>A</sup> Національний університет оборони, м. Київ, Україна

<sup>A</sup> National University of Defense of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Received: December 2, 2024 | Revised: December 09, December 2024 | Accepted: December 31, 2024

DOI: 10.33445/sds.2024.14.6.10

**Мета роботи:** є проведення аналізу постачання міжнародної технічної допомоги Збройним Силам України.

**Метод дослідження:** основними методами досліджень є метод аналізу та порівняння, нормативний метод.

**Практична цінність дослідження:** проведений аналіз постачання міжнародної технічної допомоги Збройним Силам України свідчить, що міжнародна технічна допомога є ключовим елементом забезпечення національної безпеки та розвитку логістичних здібностей України. Ця стаття детально аналізує основні аспекти міжнародної технічної допомоги, що надається країні, зокрема її обсяг, напрями та вплив. Здобуті в ході дослідження знання визначають ефективність і проблеми постачання, а також надають рекомендації для її подальшого вдосконалення. Міжнародна технічна допомога суттєво покращує логістичні можливості Збройних Сил України, забезпечуючи їх високим стандартам та стійкістю до сучасних загроз. У статті на основі аналізу постачання міжнародної технічної допомоги Збройним Силам України розкривається як позитивні, так і негативні виклики, що стоять перед цією системою.

**Цінність дослідження:** рекомендації, розроблені на основі аналізу, можуть сприяти оптимізації та покращенню системи забезпечення національної безпеки та відповідям на сучасні виклики. Сил України.

**Майбутні дослідження:** сформульовані напрями подальших досліджень щодо удосконалення постачання міжнародної технічної допомоги Збройних

**Тип статті:** теоретичний, практичний

**Purpose:** there is an analysis of the supply of international technical assistance to the Armed Forces of Ukraine.

**Method:** the main methods of research are the method of analysis and comparison, the normative method.

**Practical implications:** the analysis of the supply of international technical assistance to the Armed Forces of Ukraine shows that international technical assistance is a key element of ensuring national security and developing Ukraine's logistical capabilities. This article analyzes in detail the main aspects of international technical assistance provided to the country, including its scope, directions and impact. The knowledge gained during the research determines the effectiveness and problems of supply, and also provides recommendations for its further improvement. International technical assistance significantly improves the logistical capabilities of the Armed Forces of Ukraine, providing them with high standards and resistance to modern threats. The article, based on the analysis of the supply of international technical assistance to the Armed Forces of Ukraine, reveals both positive and negative challenges facing this system.

**Value:** recommendations developed on the basis of the analysis can contribute to the optimization and improvement of the national security system and responses to modern challenges. Formulated directions for further research on improving the supply of international technical assistance to the Armed Forces of Ukraine.

**Future research:** formulated directions for further research on improving the supply of international technical assistance to the Armed Forces.

**Paper type:** theoretical; practical.

**Ключові слова:** військове майно, логістика, логістична система, міжнародна технічна допомога, матеріальні засоби, перевезення, постачання..

**Key words:** military property, logistics, logistics system, international technical assistance, material means, transportation, supply.

### Вступ

Міжнародна технічна допомога надається Україні на безоплатній та безповоротній основі країнами-донорами та міжнародними організаціями в різних галузях економіки та суспільного життя з 1992 року. Однак перед початком широкомасштабної збройної агресії Російської Федерації на території України, міжнародна технічна допомога набула особливої важливості.

У сфері міжнародної технічної допомоги Україна встановлює тісне співробітництво з рядом ключових партнерів. Зокрема, співпраця розвивається із Сполученими Штатами Америки, Великою Британією, Європейським Союзом, Австралією та понад двадцятьма міжнародними організаціями.

Міжнародна технічна допомога надається у різноманітних формах, таких як:

- майно, це може охоплювати будь-яке майно, яке необхідно для успішного виконання завдань проектів або програм. Важливо враховувати, що ввезення або отримання цього майна в Україні не повинно суперечити встановленим митним обмеженням;

- роботи та послуги, міжнародна технічна допомога може включати в себе надання робіт та послуг, спрямованих на досягнення конкретних цілей проектів чи програм, це може включати технічну експертизу, навчання та інші види підтримки;

- фінансові ресурси (гранти):

- міжнародна технічна допомога може бути виражено в фінансових ресурсах, таких як гранти, надані в національній чи іноземній валюті, ці ресурси можуть використовуватися для фінансування конкретних проектів або для підтримки широкого спектру ініціатив.

До складу міжнародної технічної допомоги можуть входити й інші ресурси, які не заборонені законодавством України, це може включати матеріальні чи інтелектуальні ресурси, спрямовані на зміцнення та підтримку розвитку сфери безпеки.

Міжнародна технічна допомога є ключовим елементом забезпечення Збройних Сил України необхідним матеріально-технічним обладнанням.

### ***Теоретичні основи дослідження***

На сьогоднішній день існують деякі наукові дослідження (публікації), щодо проведеного аналізу системи постачання міжнародної технічної допомоги Збройним силам України [9-11] а також порівняльного аналізу можливостей країн-партнерів у наданні Україні міжнародної технічної допомоги, системної оцінки впливу міжнародної допомоги на посилення обороноздатності України у процесі протидії російській агресії.

У науковій статті [9] авторами зазначені обставини, які змусили Україну зробити ставку саме на власні сили. Звідси випливає, що реальне підвищення бойового потенціалу Українського війська ґрунтується на використанні можливостей “Укроборонпрому”, тобто власного обороно промислового комплексу.

У науковій статті [10] авторами проаналізоване питання наскільки міжнародна допомога посилює обороноздатність України.

У публікації Міністерства економічного розвитку і торгівлі в Україні [11] авторами проаналізовано динаміку залучення міжнародної технічної допомоги з 2012-2019 роках, але з 2021 року по теперішній час багато приділяється уваги постачанню міжнародної технічної допомоги Збройним Силам України.

### ***Постановка проблеми***

З початку антитерористичної операції, операції Об’єднаних сил а в подальшому широкомасштабної збройної агресії російської федерації на територію України виникло багато проблемних питань щодо постачання міжнародної технічної допомоги військам (силам), а саме:

бюрократичні перешкоди країн партнерів, а саме неструктурований або заплутаний процес оформлення документів та отримання дозволів може ускладнити швидке отримання допомоги;

не відповідність нормативно – правових документів щодо отримання, обліку та звітності міжнародної технічної допомоги;

технічна несумісність, тобто неузгодженість між технічними стандартами та потребами країни-одержувача може ускладнити впровадження технологій та обладнання, наданого у рамках допомоги;

в обмежених кількостях надавали не летальне спорядження, броньовані автомобілі, катери та радари, тощо;

недостатній обсяг оперативних та стратегічних запасів міжнародної технічної допомоги;

доставка та переміщення міжнародної технічної допомоги були ускладнені через зруйновані дороги, мости та інфраструктуру, а також захоплення ворогом важливих територій та логістичних маршрутів;

відсутність складських фондів у військових містечках;

постійне переміщення підрозділів забезпечення для уникнення прямого ракетного удару з боку військ російської федерації.

## **Результати**

Визнаючи взаємну зацікавленість у співробітництві для надання, за потреби, гуманітарної та техніко-економічної допомоги на користь обох країн, та розуміючи необхідність укладення подальших угод для практичного втілення та забезпечення ефективності цього співробітництва була укладена Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво від 07.05.1992 року № 840/295 [1], а щодо реалізації програм та проектів міжнародної допомоги у військовій сфері – від 08.12.1999 року [2], мета якої була в сприянні розвитку та укріплення Збройних Сил України, розширення їхньої участі у міжнародному військовому співробітництві, а також підтримки подальшого розвитку взаємовідносин між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Сполучених Штатів Америки, обміну досвідом, розвитку військової освіти та підготовки кадрів.

Незважаючи на це, Україна не проявляла явної та ефективної підтримки стосовно міжнародної технічної допомоги від країни, з якою було укладено угоди.

Стан справ щодо надання Україні міжнародної технічної допомоги змінився з початком широкомасштабної збройної агресії у 2022 році, за для збереження територіальної цілісності незалежної держави Україна.

З метою узгодження зусиль, спрямованих на залучення, отримання та ефективне використання міжнародної технічної допомоги, урядом України прийнята постанова [3], яка визначає також моніторинг міжнародної технічної допомоги, на підставі зазначених вище документів, у 2018 році введено в дію наказ Міністерства оборони України [6], про організацію залучення, використання, обліку та моніторингу міжнародної технічної допомоги в Міністерстві оборони України та Збройних силах України (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства оборони № 445 від 27.11.2020).

Надання міжнародної технічної допомоги, різноманітних матеріальних ресурсів для військових частин, які приймали безпосередню участь у відбитті широкомасштабної збройної агресії російської федерації, представляє собою складну та важливу місію для постачання Збройних Сил України.

В умовах складних політичних, економічних та безпекових обставин, спричинених агресією російської федерації, Україна виявляється змушеною звертатися до міжнародної технічної допомоги для забезпечення обороноздатності країни. Це передбачає своєчасну і надійну підтримку бойової готовності Збройних Сил та інших силових структур, а також посилення воєнного потенціалу України.

Однією з першочергових завдань процесу постачання міжнародної технічної допомоги є визначення потреби для постачання необхідної кількості матеріальних засобів, які необхідно

надати військовим частинам (підрозділам) в умовах широкомасштабної збройної агресії РФ на території України до встановлених норм або норм утримання.

Під час завчасної підготовки, за допомогою нормативного методу визначається потреба в постачанні матеріальних засобів розраховується при наявності вихідних даних щодо: встановленої величини (норм) витрати на відповідний період, величини імовірних втрат за цей період, встановлених запасів на кінець періоду та величини запасів на початок періоду, а також маси розрахунково-постачальних одиниць (РПО). Потреба в постачанні матеріальних засобів може визначатись за формулою

$$Q_i = (R_i + D_i + Z_i - N_i)m_i k_{\text{МТД}},$$

- де  $Q_i$  – потреба в постачанні  $i$ -го виду матеріальних засобів, т;  
 $R_i$  – встановлена норма витрати (видачі)  $i$ -го виду матеріальних засобів, РПО;  
 $D_i$  – передбачувані втрати  $i$ -го виду матеріальних засобів, РПО;  
 $Z_i$  – запаси  $i$ -го виду матеріальних засобів, встановлені на кінець періоду, РПО;  
 $N_i$  – розмір запасів  $i$ -го виду матеріальних засобів на початок періоду, РПО;  
 $m_i$  – маса РПО  $i$ -го виду матеріальних засобів (боєкомплекту, заправки, добовидачі);  
 $k_{\text{МТД}}$  – коефіцієнт постачання МТД.

Зокрема дослідження здійснюється на аналізі офіційних звітів, статистичних даних, у галузі оборони. Метод SWOT (аналіз сильних сторінок (Strengths), слабких сторінок (Weaknesses), можливостей (Opportunities) і загроз (Threats), використовується для визначення сильних і слабких сторін системи, а також можливостей та загроз, що стоять перед нею.

До сильної сторони системи постачання міжнародної технічної допомоги віднесемо: своєчасна і повна міжнародна підтримка, яка в свою чергу показує, підтримку ключових міжнародних партнерів, що сприяє розвитку та модернізації Збройних Сил України;

гнучкість та адаптивність, а це значить що система дозволяє швидко реагувати на зміни в обстановці та впроваджувати нові технології.

До слабкої сторони системи постачання міжнародної технічної допомоги віднесемо: бюрократичні перешкоди, що в свою чергу можуть призвести до надмірної бюрократії та уповільнити процес постачання, та розгортання нового обладнання;

залежність від конкретних донорів, що в свою чергу збільшує ризик втрати або підтримки у разі зміни політичного контексту.

Виходячи з аналізу сильних і слабких сторін системи постачання, спонукають до нових можливостей:

розширення мережі партнерів, що в свою чергу може привести до розвитку нових партнерств, може розширити обсяг ресурсів та знизити залежність від обмежених донорів;

запровадження інновацій тобто інтеграція новітніх технологій може підняти ефективність використання наданої міжнародної технічної допомоги.

Але і виникають певні загрози:

геополітична нестабільність – непередбачені зміни у геополітичній ситуації можуть вплинути на рівень міжнародної допомоги та доступ до ключових технологій;

кіберзагрози – зростаюча кількість кібератак може загрожувати інформаційній безпеці та інтегрованим системам.

Аналізуючи досвід постачання міжнародної технічної допомоги Збройним Силам України, зрозуміло що в рамках однієї статті не можливо охопити та проаналізувати все постачання міжнародної технічної допомоги Збройним Силам України, тому здійснено дослідження з початком в Україні антитерористичної операції у 2014 році.

В зв'язку з тим що, головним партнером є США, аналіз досвіду постачання міжнародної технічної допомоги Збройним Силам України в цій статті досліджується в основному від США та інших країн – партнерів. Від початку війни з 2014 року США та країни Євросоюзу надавали Україні військову допомогу (рис.1). У 2014 році загальна сума становила близько 87 млн дол, а вже через рік допомога збільшилась на 100,2% що склала 174 млн.дол.

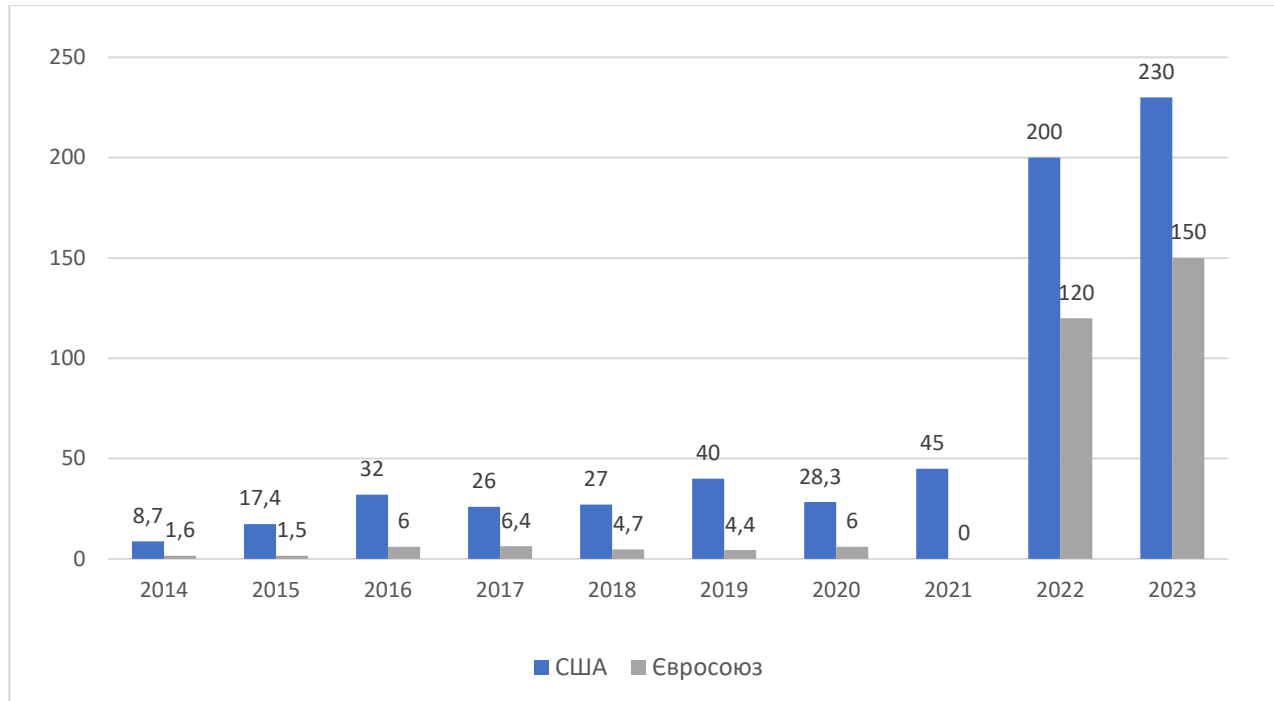


Рисунок 1 – Динаміка постачання міжнародної технічної допомоги Збройним Силам України (млрд. дол. США)

У 2016 році Україна отримала набагато більше військової допомоги від США. За підсумком, за чотирма програмами (програма фінансування надання військової техніки, майна та послуг США іноземним державам, заснована у 1994 році, програма надання військової техніки, майна та послуг США для України під егідою Ініціативи з відновлення довіри в Європі реалізована у 2015 році, програма надання військової техніки, майна та послуг США для України під егідою Ініціативи зі сприяння безпеці в Україні реалізована у 2016 році та програми розбудови можливостей країн-партнерів) вже становила майже 320 млн дол.

У 2017 році Вашингтон виділив Україні більше 260 млн дол. військової допомоги.

У 2018 році військова допомога від США збільшилася на 2,6% і становила 270 млн дол.

У 2019 році Україні США виділили рекордну фінансову підтримку у розмірі майже 400 млн дол. (обладнання зв'язку, засоби кібербезпеки, прилади нічного бачення, медичне обладнання, різноманітні запасні частини для техніки).

В зв'язку з тим, що у 2020 році світова економіка зазнала змін, військова допомога від США була меншою та становила не більше 283 млн дол. [13].

Загальний обсяг в допомозі згідно програм від США у 2021 році сягнув близько 450 млн дол.

Починаючи з початку російської агресії у 2022 році, США надали українській армії озброєння на понад 20 млрд дол. [13].

У 2023 році допомога ще збільшилась і склала майже 23 млрд дол.

До підтримки Україні входило, зокрема:

постачання військових автомобілів (HMMWV);

передача тепловізорів та приладів нічного бачення;

постачання захищених радіостанцій;  
надання робіт для знешкодження боєприпасів;  
постачання контрбатарейних радарів;  
передача систем безпілотних літальних апаратів (БПЛА) RQ-11 Raven;  
постачання медичного обладнання;  
зенітні установки;  
ПЗРК, артилерійські снаряди та броньовану техніку.

Сполучені Штати забезпечували тренування українських військових в рамках Об'єднаної багатонаціональної групи з підготовки в Україні (JMTG-U), а також Сил спеціальних операцій та прикордонників. Крім того, США надавали консультативну допомогу в рамках ініціатив DEAG, DRAB та DIB, і брали участь у спільних наземних та морських навчаннях.

Крім Сполучених Штатів Америки допомогу надавали країни - партнери члени ЄС, та підтримка від Європейської комісії. У 2014 році Україні надали більше ніж 16 млн дол, а у 2015 році – не більше 16 млн дол.

У 2016 році допомога зросла і становила майже 60 млн дол. Ще 64 млн дол, Україна отримала у 2017 році – рекордну суму військової підтримки від початку російської агресії на території України.

У 2018 році Європа виділила Україні трохи більше ніж 47 млн дол, а у 2019 році допомога склала 44 млн дол.

У 2020 році військова допомога Україні була зменшеною та склала – майже 6 млн дол.

На жаль, у 2021 році Європейський Союз не надавав прямої фінансової допомоги Збройним Силам України.

Військова підтримка Євросоюзу, виділених спільно країнами-членами та європейськими інституціями у 2022 році була майже 12 млрд дол., а в 2023 році була більше 15 млрд дол, що є рекордним виділенням з поміж всіх допомог.

Окрім США та Євросоюзу міжнародну технічну допомогу Збройні Сили України отримували від Великобританії, Канади, Австралії.

В ініціативах Великобританії варто відзначити:

програму військового залучення під керівництвом Посольства Сполученого Королівства, яка фокусується на навчанні на різних рівнях, включаючи тактичний, оперативний та стратегічний, враховуючи фінансове покриття

для українських представників військових навчальних закладів у Великобританії.

консультативну допомогу Спеціального радника з питань оборони Посольства Сполученого Королівства Міністерству оборони України та Збройним Силам, який активно сприяє комплексній інституційній реформі в сфері оборони.

проведення групами радників тренувань на тактичному рівні, які також надають допомогу у медичній підготовці та логістиці.

## **Висновки**

Таким чином проведений аналіз постачання міжнародної технічної допомоги Збройним Силам України виявляє її суттєвий внесок у забезпечення національної безпеки. Однак існують певні виклики, які потребують уваги та вдосконалення. Рекомендації, розроблені на основі аналізу, можуть сприяти ефективнішому використанню та розвитку цієї системи в майбутньому.

Напрямом подальших досліджень може бути: відтворення авторами матеріалу щодо удосконалення методики системи постачання міжнародної технічної допомоги Збройним Силам України спрямованого на задоволення сучасних потреб ЗС України та інших військових формувань держави.

## Фінансування

Це дослідження не отримало конкретної фінансової підтримки.

## Конкуруючі інтереси

Автори заявляють, що у них немає конкуруючих інтересів.

## Список використаних джерел

1. Угода між Урядом України і Урядом Сполучених Штатів Америки про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво від 07.05.1992 року № 840/295.
2. Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо реалізації програм та проектів міжнародної допомоги у військовій сфері від 08.12.1999 року № 840/047.
3. Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: Постанова КМУ від 15.02.2002 року №153.
4. Звіт Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з питань моніторингу отримання і використання міжнародної матеріально-технічної допомоги під час дії воєнного стану: Постанова Верховної Ради України від 20 березня 2023 року № 2966-IX.
5. Про здійснення міжнародного співробітництва Міністерством оборони України та Збройними Силами України: Наказ Міністерства оборони України від 27.07.2021 № 218.
6. Про затвердження Інструкції про організацію залучення, використання, обліку та моніторингу міжнародної технічної допомоги в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України: Наказ Міністерства Оборони України від 01.02.2018 № 37 зі змінами та доповненнями.
7. Про затвердження Інструкції з надання звітності про наявність у Збройних Силах України військового майна, отриманого як міжнародна технічна допомога: Наказ Головнокомандувача Збройних Сил України від 18.08.2020 № 116.
8. Про затвердження Інструкції з обліку військового майна у Збройних Силах України: Наказ Міністерства оборони України від 17.08.2017 року № 440 (із змінами).
9. Момот Р.М., Терещенко А.М., Андрієнко А.М. Україна та міжнародна матеріально-технічна допомога країн – партнерів у військово-технічній й галузі / Збірник наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил №1 (55), 2018.
10. Від сухпайків до... Чим союзники допомагають Україні останні три роки / Белєсков М. // Главком. – 2017. [Електронний ресурс]. – URL : <https://glavcom.ua/publications/vid-suhpaykiv-i-do-chim-soyuzniki-dopomagayut-ukrajini-ostanni-tri-roki-412847>.
11. Інформація щодо міжнародної технічної допомоги, що надається Україні / [Електронний ресурс]. – URL : <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=c60809df-8bf7-4375-ba67-b64efb4b5779>.
12. Військова допомога Україні: як з роками змінювалася підтримка США та ЄС / [Електронний ресурс]. – URL : <https://www.slovoidilo.ua/2021/04/23/infografika/svit/vijskova-dopomoha-ukrayini-yak-rokamy-zminyvalasya%20pidtrymka-ssha-ta-yes>.
13. Військова допомога Україні: як з роками змінювалася підтримка США та ЄС. URL : <https://www.slovoidilo.ua/2021/04/23/infografika/svit/vijskova-dopomoha-ukrayini-yak-rokamy-zminyvalasya-pidtrymka-ssha-ta-yes>.
14. Скільки грошей Україна отримала в 2022 році від США та міжнародних союзників. URL : <https://suspilne.media/280175-skilki-grosej-ukraina-otrimala-vid-ssa-ta-miznarodnih-souznikiv/>.

## References

1. Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the United States of America on humanitarian and technical-economic cooperation dated May 7, 1992, No. 840/295.
2. Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the United States of America on the implementation of programs and projects of international assistance in the military sphere dated December 8, 1999, No. 840/047.
3. On the creation of a unified system of attraction, use and monitoring of international technical assistance: Resolution of the CMU dated February 15, 2002, No. 153.
4. Report of the Temporary Special Commission of the Verkhovna Rada of Ukraine on monitoring the receipt and use of international material and technical assistance during martial law: Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine dated March 20, 2023, No. 2966-IX.
5. On implementation of international cooperation by the Ministry of Defense of Ukraine and the Armed Forces of Ukraine: Order of the Ministry of Defense of Ukraine dated 27.07.2021 No. 218.
6. On the approval of the Instruction on the organization of the attraction, use, accounting and monitoring of international technical assistance in the Ministry of Defense of Ukraine and the Armed Forces of Ukraine: Order of the Ministry of Defense of Ukraine dated 01.02.2018 No. 37 with changes and additions.
7. On approval of the Instructions for reporting on the availability of military property received as international technical assistance in the Armed Forces of Ukraine: Order of the Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine dated August 18, 2020, No. 116.
8. On approval of the Instructions for accounting for military property in the Armed Forces of Ukraine: Order of the Ministry of Defense of Ukraine dated August 17, 2017, No. 440 (with amendments).
9. Momot R.M., Tereshchenko A.M., Andrienko A.M. Ukraine and international material and technical assistance of partner countries in the military-technical and industry / Collection of scientific works of the Kharkiv National University of the Air Force No. 1 (55), 2018.
10. From dry rations to... What allies help Ukraine in the last three years / Beleskov M. // Glavkom. – 2017. [Electronic resource]. – Access mode: <https://glavkom.ua/publications/vid-suhpaykiv-i-do-chim-soyuzniki-dopomagayut-ukrajini-ostanni-tri-roki-412847>.
11. Information on international technical assistance provided to Ukraine / [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=c60809df-8bf7-4375-ba67-b64efb4b5779>.
12. Military aid to Ukraine: how US and EU support has changed over the years / [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.slovoidilo.ua/2021/04/23/infografika/svit/vijskova-dopomoha-ukrayini-yak-rokamy-zminyvalasya%20pidtrymka-ssha-ta-yes>.
13. Military aid to Ukraine: how US and EU support has changed over the years: Access mode: <https://www.slovoidilo.ua/2021/04/23/infografika/svit/vijskova-dopomoha-ukrayini-yak-rokamy-zminyvalasya-pidtrymka-ssha-ta-yes>.
14. How much money did Ukraine receive in 2022 from the US and international allies?: Access mode: <https://suspilne.media/280175-skilki-grosej-ukraina-otrimala-vid-ssa-ta-miznarodnih-souznikiv/>.